

3.2. Samordning af statens og kommunernes udgifter

Regeringens tilrettelæggelse af udgiftspolitikken sker med sigte på såvel statens som kommunernes og amternes udgifter.

Regeringen styrer selv statens budgetlægning, mens den kun indirekte øver indflydelse på den kommunale budgetlægning. Styringsmulighederne består dels i ændring af love og andre regler, som fastlægger rammerne for kommunernes virksomhed på de enkelte aktivitetsområder, dels i en generel påvirkning af kommunernes økonomiske muligheder.

Regeringens målsætning vedrørende de samlede kommunale udgifters størrelse meddeles normalt gennem *henstillinger* til de kommunale myndigheder om skatteudskrivningen og udgiftsvæksten, ofte på grundlag af *aftaler* med de kommunale parter.

De indgåede aftaler gælder som oftest henstillinger om udgifternes og skatternes størrelse samt andre initiativer, der søges gennemført af hensyn til udviklingen i den kommunale sektor.

Aftalerne bliver normalt indgået i foråret, således at de kan danne grundlag for kommunernes budgetter, som skal være fastlagt senest den 15. oktober.

Det udvidede totalbalanceprincip

I forlængelse af kommunalreformen fra 1970 blev der igennem 70'erne gennemført en række byrde- og opgaveomlægninger, hvorved tidligere statsopgaver blev overført til amter og kommuner. I sådanne situationer blev det beløb, som staten sparede, overført til kommunerne og amterne gennem en tilsvarende forhøjelse af bloktilskudspuljen ud fra et såkaldt totalbalanceprincip.

Derimod blev kommunerne ikke kompenseret, når staten gennemførte andre former for regelændringer. Indførelsen af totalrammeordningen for de enkelte ministre gjorde det dog samtidig muligt at ændre totalbalancebegrebet til også at omfatte kommunale merudgifter og indtægter. Fra 1985 blev kompensationsprincippet udvidet til at omfatte de økonomiske konsekvenser for kommunerne ved bindende statslige regelændringer, hvorefter princippet kaldes *Det Udvidede Totalbalanceprincip* (DUT).

Herefter har den enkelte ressortminister samme udgiftspolitiske ansvar for regelændringers kommunaløkonomiske konsekvenser som for de statslige udgifter. Kommunerne er samtidig blevet sikret mod udgiftsovervæltninger ved regelændringer uden medfølgende finansiering.

Til brug for en samlet opgørelse over de bindende statslige regelændringer udarbejdes der løbende et *kommunalt lov- og cirkulæreprogram* med en oversigt over de regelændringer, som regeringen gennemfører i løbet af folketingssamlingen.